

פרטי כל מס' 2/

מישיבת ועדת הכספים.

בירושלים, יום ג', כח' בסיון תש"י-13.6.1950

נוכחים חברי הועדה:

- הי"ר ד.צ. פנקס.
- ב. רפסוד.
- א. הרצפלד.
- י. בדר.
- ט. דיין.
- א.ס. גניחובסקי.
- י. אפרתי.
- פ. נפתלי.
- א. בן-אליעזר.
- א. גרנות.
- י. רוקח.

מזמנים:

- סר האוצר א. קפלן.
- סר זגני - החשב הכללי.
- מ. אילון - מזכיר ועדת הכספים.
- ש. ספינק - מזכיר.

הישיבה נפתחה בסעה 21.15

המשך הדיון על תקציב משרד הבריאות

א. גרנות:

בקשר עם העניין שדובר בו קודם, אני רוצה לעורר שאלה חשובה מאד בקשר להדסה. זהו ענין של מסכורות של עובדים שונים, במסודות שונים. קרה מקרה, ובמסוד חשוב מאד וסמו הנהלת המסכרות, הכניסו דרגה חדשה של מסכורת, מבלי להתייעץ ביתר המוסדות הצבירים של ההסתדרות הציונית - לא עם הקרן הקיימת, לא עם הדסה ולא עם האוניברסיטה. בזכות שני המוסדות האלה היה להם מספר קטן של עובדים, וסמעתם מפי סר האוצר, שאין אפשרות לכסות זאת.

אני מציע ליושב-ראש, שאנחנו בהזדמנות, נדבר על דרגה אחידה של עובדים צבירים אשר במסגלה ובמוסדות הלאומיים, אני חושב שאלה זו לחשובה מאד, כי מסנה נובעות כל מיני מסקנות. אני מציע שייקבע סוגי דיון בטאלה זו.

לענין הדסה: - אני יודע שהדסה נמצאת במצב כזה, שצריכה היתה לעמוד בפני סגירת המוסד בצפת, משום שלא יכלה לכסות את התקציב שלה. אם באמת הענין הוא כפי שאמר סר האוצר, שהדבר כרוך ב-100-120 אלף ל"י - והיות ואני מוצא שאם לא נעשה זאת, הרי המסגלה הצטרך בין כה וכה לעשות משהו במקרה שביית-החולים יסגר - אזי הייתי מצטרף להסלצמו של סר האוצר. גם אני אינני אומר לעשות זאת מתוך התקציב, אבל יש לעשות זאת בהתחשב עם המסיבות, בהתחשב עם הדסה ובהתחשב עם זה שהם ממציאים מיליונים דולרים.

סר האוצר א. קפלן: בערך 4 מיליון דולר.

א. גרנות: יותר מ-4 מיליון דולר. היא אמטה יותר

ממיליון דולר רק לקרן-הקיימת בשנה
 טעברה. יחף זה מצטרף ל-8 - 7 מיליון דולר בתקציב השנתי. אין הדבר
 מכוון לסגנויות, אלא לתרומות. בהתחשב עם כל הדברים האלה, אני תומך

א. גרנות:

בהצעת שר האוצר, ואני מבקש את חברי הועדה להיפנות לדיון גם על שאלת הסכורת.

י. רוקח: בהדסה ישנם רופאים ואחיות, ואינני מבין את הקשר עם הסוכנות היהודית. למסשלה יש דרגות מסלה. בתור קריאה ראשונה, אני מרשה לעצמי להעיר את ההערות הבאות בקשר עם משרד הבריאות:

אני חושב שתהיה זו שגיאה, אם ניתן להדסה לעשות פרצדנט נוסף. ישבנו אתמול, והסוכנות - ועכשיו גם המסשלה - באים ואומרים שהמסשלה תקח על עצמה את הדבר הזה. עבודתה של הדסה מתרכזת בעיקר בירושלים, ואני מצטער שמר קפלן עושה קפיצה נחשנית כזו, ומכניס מוסד שכל עבודתו היא הוספיטליזציה. מחר תבוא וויצ"ו וגם היא תדרוש דבר דומה.

אני חושב שעיריית ירושלים צריכה לתת את התמיכה הזו להדסה, ולא המסשלה. לעיריית ירושלים אין כל הזאות איספוז, כי יש לה בתי חולים של הדסה ובתי-חולים וולונטאריים ואחרים, ואין העיר סובלת מחוסר מיטות ומדאגה של איספוז. אינני אומר שצריך לעשות זאת באותה מידה כמו בתל-אביב; יכול להיות שגם המסשלה תלתתף בסכום זה, והעירייה תוסיף ותתן להדסה את הסכום הכולל, מה שברצוני להדגיש הוא, שלא על המסשלה לבוא בהצעה כזו.

שר האוצר א. קפלן: האם אתה מדבר על הצד הארגוני, או על הצד המעשי?

י. רוקח: אני מתכוון לחסוך כסף. אם העירייה איננה יכולה לתת 100 אלף ל"י, יכולה המסשלה להשתתף ב-40-30 אלף ל"י, כדי שהעיר תעסה משהו למען איספוז תוסביה. צריך להרגיל את העיריית לטאת בעול הזה.

הדסה איננה מקבלת חולים לפי התעריפים המקובלים, זאת אומרת במקרים סוציאליים, עניים וכדומה. התעריף שם הוא די גבוה, ואני חושב שעליה לקבוע תעריף מיוחד למקרים סוציאליים.

פרינציפ שלישי: אני מציע שיעשה דירוג לגבי תמיכות המסשלה בתי-חולים. אי-אפשר להטות את כל בתי-החולים לגבי מידת ההשתתפות באותו סכום, והדבר צריך להיות שונה. בעיריית למטל, 80% הם מקרים סוציאליים שהעיר מקבלת חולים לפי אינדיקציה זו בעיקר, והתעריף צריך להיות אז קטן, אפילו לגבי קופת-חולים ואפילו לגבי בתי-חולים אחרים המקבלים תשלום, ואינם מהווים מוסד סוציאלי בהחלט.

שר האוצר א. קפלן: אתה מציע דרגות שונות למוסדות, או דרגות שונות בקטר לסוגים של חולים?

י. רוקח: אני חושב שהיות ולהדסה אין התעריף המיוחד למקרים סוציאליים, תהייה ההשתתפות שונה לגביה, וכן לגבי מוסדות אחרים.

שר האוצר א. קפלן: מהו אחוז העולים החדשים הנמצאים כעת בתי-חולים בתל-אביב?

י. רוקח: אינני יודע מספרים, אבל יש דלים וקבצנים גם בלי זה, והמצב הוא עגום וקשה עד מאד.

י. רוקח:

אני חושב שכבר דברנו פעם בדבר קביעת פרינציפ, של עידוד הקמת בתי-חולים על-ידי קבוצות של עיריות, באיזורים עיריות קטנות אין ביכולתן להקים בית-חולים, אבל כשם שעיריות מתקשרות בקשר לדיור, סים, ודרכים, כך יכולות פלט ארבע עיריות לשאת יחד בעול של הקמת בית-חולים איזורי. כיום מוטל כל העול על הממשלה. צריך למסל, להרגיל את דמת-גן לשאת בעול של הוספיטליזציה.

אני חושב שהממשלה צריכה לפענך לעיריות את העבודה הסאניטארית, פיקוח על העסקים וכל עניני סניטאציה. זה גם כן יקל על הממשלה, וצריך לקבוע לכך את התעריף החדש.

הייתי רוצה טפעם אחת תיקבע אחריות של הממשלה לגבי מחלות מדבקות, חולי-רוח, שחפת וריזנטריה.

א. הרצפלד: גם אני התרשמתי כך, כאילו התפקיד שלנו ביחס להדסה הוא כזה, שהממשלה מוכנה לתת איזה סובסידיה ביחס אליהם. אינני יודע אם הכוונה היא לכלול זאת בתקציב, או לא.

הי"ר ד.צ. פנקס: הכוונה הייתה למצוא את זה, מתוך הסכום של 4 מיליון ל"י.

ב. רפטור: אני חשבתי שאנחנו עוסקים בדבר אחר. אם יש לנו בירור עניני, אינני יכול להשתתף בו. הייתי מעדיף יותר, אילו היינו מגיעים לבירור השאלה הכספית בהזדמנות אחרת, ובמגע אחר.

מה שאמר כאן מר רוקח, אלו הן שאלות גדולות. גם לי יש שאלה, מה יותר טוב לכל הגורמים שהזכירו, אם יותר טוב שניתן, או לא ניתן. יכול להיות שיקול, שאין הממשלה יכולה להימצא מחוץ למעגל התמיכה בקשר לאיטפוז בירוטלים. ואני אומר, שהדסה תעשה איזה ספעל מחוץ לירוטלים, והממשלה תעשה בירוטלים - זה לטובה, אבל אינני יודע אם הדבר אפשרי.

סמעתי שיש ועדה בקשר לפרובלימה הגדולה של העיריות והממשלה, בטטח התקציב. מר רוקח ספר על מבנה של דברים סטורפיים: כבישים, פים; מר רוקח רואה בזה גורם חשוב, ורוצה במבנה זה. גם אני חושב את זאת לענין נכבד..

הי"ר ד.צ. פנקס: אנחנו עוד נחזור לדיון בשאלות אלו, ואינני סאמין שזה יהיה לפני התקציב. הקאלה אם לעודד בתי-חולים איזוריים, איננה קטורה כרגע עם התקציב. בענין הדסה, נחליט בתוך התקציב אם כן, או לאו.

י. בדר: מה הקטר בין סעיפי תקציב זה לבין ההחלטות שקבלנו בנוגע לעבודת הג'וינט בארץ, גם בטטח הבריאות; והאם זה לא יטפיע על התקציב הזה?

ברצוני לטאול אם אפשר לסכם תקציב זה לפני טועדת המטבה של ועדת הכספים, המטפלת גם בעניני מסכורת הרופאים, לא תסכם את עבודתה.

האם אין האוצר רואה אפשרות של חסכון בארמיניסטרציה, בטעיף זה? אני אומר מראש שאינני מתכוון לחסכוונת באיטפוז ובטירותים עצמם, אבל הטכומים לאדמיניסטרציה טבמארד זה, הם ניכרים מאד.

א. גרנות: בסעיף 26 הוקצב סכום של בערך 60 אלף ל"י לפעולה אנטי-מלארית. האם זה מחוץ להשתתפות מוסדות אחרים; כלומר שיטנה פעולה יותר גדולה?

שר האוצר א. קפלן: זהו רק החלק שלנו. הסכומים של יתר המשתתפים - מלבד הקרן הקיימת - הם קטנים מאד.

א. גרנות: נזכר כאן אישפוז ושירות רפואי לעולה. האם זה נלקח בקלקולציה של היקף העליה, או בגבול מספר העולים הנוכחי?

שר זגני: התקציב הזה היה בתחילה משותף לסוכנות היהודית, ואחרי-כך הממלכה תלסה מזה. בשנה שעברה הגיע הדבר לסכום של 56 אלף ל"י, והשנה הקציבו לו רק 500 אלף ל"י, בהתחשב עם העובדה שגם למל"ג יש חלק בדבר.

פ. נפתלי: בשעה שדברנו עם הרופאים על שאלות הכסוות, ענה אחד הרופאים על הערה צדדית שלי שאין כסף בקופת המדינה, ואמר, שהרופאים באו למסלה בתצעות לכיסוי ההוצאות הנוספות, כל ידי העלאה ידועה של תשלומים ידועים בשירות הבריאות; לאו דוקא של העולים, אלא בדיקות וכל מיני דברים אחרים. שאלתי היא: באיזה מקרה בהקציב, מופיעים התשלומים האלה?

שר זגני: הדבר מופיע בהכנסה של האוצר, מן השירותים.

פ. נפתלי: האם קיימת נטייה כלשהי להגדלת התשלומים? הם אמרו לי שהתשלומים נקבעו מזמן, ובלי כל התאמה להוצאות היותר גדולות שיטנן כעת.

א. הרצפלד: האם מל"ג גם-כן מטתף בדברים קיימים? אני שואל, למשל, בנוגע לצפת ובקטר לעולים החדשים. האם לא יכולנו להטלים את התקציב או את התביעה הזו של הדסה, באמצעות השתתפות המל"ג?

י. רוקח: אינני מבין למה מתכוון סעיף 0770 (עמוד 30) בכספי לאישפוז ושירות רפואי לעולה.

שר האוצר א. קפלן: אלו הן הוצאות במחנות.

י. רוקח: אבל כל אלה הרי מועברים לבתי-חולים מסטלתיים. מר קפלן לא ענה, כמו כן, לחצה בדבר הקצבת 400 ל"י לסיטה, במקום 300 ל"י.

שר האוצר א. קפלן: הצעתי לדון בשאלה זו, כאשר נדבר על העיריית.

כל ההוצאות הארנוניות של הסדר הראשי והלכות האיזורים, בתחנות ההסגר וכמעבדות במטח חודס, הן בסך 280 אלף ל"י בערך. אם להוציא את המעבדות, יהיה הסכום 250 אלף ל"י לחודס. אני מוציא את המעבדות, כי זה דבר אחר, אבל אני כולל תשנות הסגר. לכן אמרתי, כאשר מדברים על קיסוצים מבלי לפגוע בפעולה, לא יכולים להשיג דברים גדולים.

שר האוצר א. קפלן: ביחס למלב"ן - סלב"ן פעל בטלטה דברים: הוא בא לידי הסכם עם מוסדות, והם סופרים עבורו מספר מיטות לעולים, והוא מסלם להם סכום ידוע. גם זה תלוי בחולה ובטיפול בו. אגב, סלב"ן עושה פעולה זו לא רק לגבי חולים, אלא גם לזקנים ונכים, מתוך הסכם עם שורה של מוסדות. נדמה לי שמלב"ן הגיע לידי הסכם גם עם מתי-חולים של המטלה, בדבר סמירת 300 מיטות עבורו. הסכם כזה עם המטלה, למשל, הוא עשה גם בתל-ליסווינסקי, וסם בטמרות עבורו 500 מיטות.

פעולה נוספת של סלב"ן מתבטאת בכך, שהוא נותן לפעמים סכומי כסף למוסדות, בכדי שיוכלו להבדיל את אפשרויות איטפוז החולים.

דרך שליטת של פעולתו היא בזה, שהוא עומד להקים שורה של מוסדות עצמאיים. אם הוא יצליח, חוטב סלב"ן להטקיע הסנה קרוב ל-2 מיליון ל"י בהקמת מוסדות נוספים; בזה יש בתקציב הפיתוח מצדנו, כ-500 אלף ל"י להטקעות. אנחנו נותנים סכומי כסף רק לבנין או לרכישת ציוד כבד, כמו סכונות רנטגן למשל. רכישת הציוד הקל - כמו מיטות וכדומה - נעשית על-ידי המלב"ן ועל חשבוננו. על ידי ביצוע התכנית בהיקפה הנ"ל, יגיע המוסד למספר ניכר של מיטות. אנחנו, על ידי כך, הקלנו על התקציב שלנו, כי אחרת יכול כל אחד לבוא ולטאול: אם לפני שנה היו לנו כ-2100 מיטות לכל הצורות - בתי-חולים כלליים, חולי רוח, חולי שחפת, חולי ריאות - ואנחנו חוטבים להגיע הסנה בסך-הכל ל-3000 מיטות, והרי טמעתם טבטנה הקודמת היה לא פעם מצב קשה מאד. אם נחשוב שבמטך הסנה התקציבית הקודמת באו קרוב ל-200 אלף איש, הרי ברור שהיה בחוץ מספר הרבה יותר גדול של מיטות. אנחנו נעזרנו בניידון זה, על-ידי סלב"ן.

במידה שיהיו עולים והדסה תסכים לקבל אותם, יבוא אתה סלב"ן לידי הסכם, כפי שבא לידי הסכם עם קופת-חולים, עם המטלה ועם שורה של מוסדות פרטיים, אבל במידה שמדובר בתושבי הארץ - וסר דוקח אמר טיש לו די סבל בקטר לתושבי הארץ - אני רוצה לומר שכלפי סלב"ן נחשב כעולה, רק מי שבא ארצה אחרי ה-15 במאי 1948. אין סלב"ן רוצה לספל בכל אלה שבאו לפני תאריך זה, ויטנו עדיין ויכוח בקטר לחיילים. באחת מן הישיבות הקרובות, אתן לכם סקירה מפורטת על סלב"ן. אנחנו אומרים שהקצבנו סכום כסף, כי סלב"ן נטל לעצמו חלק גדול מן העבודה הזאת.

אינני יודע אם סלב"ן יצליח להוציא הסנה את כל הכסף, אבל טלטת התפקידים שלו: החזקת חולים כרוניים, ריהנילטיציה של אינוולידים ועזרה לזקנים (בדרך כלל חוטבים לזקן, איט בן 65, ואטה בגיל 60) - להוצאות הסוטטות והטקעות, התקציב שלהם יכול להגיע ל-17½ מיליון דולר. סכום זה מורכב באופן זה: 7½ מיליון דולר נותן הגוינט; 2½ מיליון דולר - אייר"ו, וזהו אותו מספר המטפחות של חולים כרוניים, הבאים ארצה מגרמניה. 5 מיליון דולר נותנת הסוכנות היהודית, ו-2½ מיליון דולר נותנת המטלה שטפיה היא.

הג'וינט מעריך את ההוצאות בקטר להטקעות כבנינים וציודים, בערך ב-7½ עד 8½ מיליון דולר, מתוך ה-17½ מיליון דולר. יתר הכסף, כ-9-10 מיליון דולר, מוצא להחזקה. אינני יודע אם הם יספיקו להוציא הסנה את כל הכסף, כי זה תלוי בבנינים. מתוך ה-10 - 9 מיליון דולר, בערך מיליון דולר ניתן כהלואה, והדבר נחשב בתור הלוואות קונסטרוקטיביות. כל יתר הכסף טמט להחזקת האנטים.

לפי ההסכם בינינו לבין הג'וינט ומלב"ן, אנחנו מקבלים לידינו את כל בתי-החולים על ציודם וריהוטם, ברגע שהם מפסיקים לנו את התמיכה. אנחנו מנהלים אתם מטא-וסתן, לחידוש ההסכם גם לסנה הבאה, וכל זמן שהוא נמטך - הוא נמטך. בכל אופן, דבר זה אינו יכול לטמט פתרון בעקיפין, לטאלת הדסה.

שר האוצר א. קפלן:

לא חשבתי ברגע זה על הצעתו של סר רוקח, בדבר שיתוף הרשויות המקומיות בתכנית איזורית, ולא את המטלה. אינני יודע מה לומר על כך; לא חשבתי על הדבר.

לגופו של ענין אני רוצה לומר; אני ממליץ שנבוא לעזרת הדסה, ומחשבון פשוט: ההשקעה הדרושה ל-130 המיסות שבצפת תעלה לנו בסכום גדול יותר מ-120-130 אלף הלירות שניתן להם. השקעה בתיקונים בלבד תעלה כ-30 אלף ל"י. אני רואה איפוא, שהדבר כדאי לנו הן מנקודת מבט כספית, והן מנקודת מבט זו, שאינני מעוניין שאחרים - כמו וויצ'ו למשל - יבואו וידרשו השתתפות מצדנו בשירות כלשהו שהם מקיימים. יכול להיות שברגע מסויים מוסדות מעין זה יאמרו שאינם יכולים להמשיך ולשאת בעול, ואז סר רוקח לא יצליח להחליש את תביעות-יהם. אתה תגיד אז, שאנחנו בעצמנו נאטוף כסף בחוץ-לארץ; אתה הצעת דרך של חיוב ירושלים בפעולה מעין זה.

אני מצטרף לדעת חברים בשאלה זו, ואתם יודעים שאני מחייב את הדעה, שעלינו להקים בארץ מפעלים איזוריים, וגם בתי-חולים איזוריים. אינני להוט כל-כך אחרי בתי-החולים המס-שלתיים - אבל כל זה לא בקשר עם התקציב הזה.

הערה אחרונה לנפתלי: - אתי, הרופאים דברו אחרת. הם דברו אתי על כך, שנאפשר להם זכות של פרקטיקה פרטית. ישנה נקודה בה יש ייכוח בין האוצר לבין משרד הבריאות, והייכוח הוא קצת מסונה. משרד הבריאות נוטה לדעה, שהאישפוז המסשלת צריך להיות חינם, ועד לפני כמה חדשים היתה להם דרגת תשלום עליונה, בגובה של 50 גרוש. אני אסרתי שבעיני נראה הדבר מגוחך, וכי יש צורך לעשות איזה שהוא דירוג. לבסוף הועלה הסכום ל-75 גרוש. טוענים, וביחוד רופאי הרפואה הצבורית אומרים, שעל-ידי כך שמכניסים אדם לביית-חולים קודם מכניסים בכך הרגשה מסויימת, ורק אחר-כך מתחילים לתת לו תנאים יותר טובים. אבל פה, הם טוענים, מכניסים לרפואה הכוללים סוציאליים, אני סוכרר לומר את האמת, שאין זה אולי מספיע כל כך, כי בסצב הקטה שלנו, מי שיכול לשלם לבתי-חולים פרטיים - וגם האיש הבינוני - היה סוכן לשלם גם פה, אילו היו דורשים זאת.

י. רוקח: לידה עולה 35 ל"י, וזה במחלקה שלישית.

שר האוצר א. קפלן: השאלה נמצאת בשלב של ויכוח, ואינני יודע אם הועדה שלנו, או ועדת השירותים תתמוך באוצר, בתביעתו המאומצת; אני, רק אשמח על כך.

א. בן-אליעזר: אני רוצה להפנות תשומת לב חברי הועדה לעובדה, שאין סקרה של תמיכה, נאסר בסוכנות, בקשר למחנות העולים והעליה, דומה לתפקיד של הדסה. אל תשכחו שהדסה, על כל הצינורות הקשורה בתנועה זו, היא תנועה הרטומה באמריקה, שמטרתה לתמוך בבתי-חולים בכל מקום, ולא דווקא בארץ; ויכולות להיות קומפ-ליקציות פוליטיות מהעובדה הזו כשהיא לעצמה.

שר האוצר א. קפלן: אם הם לא חטבו על זה, אל תחשוב גם אתה על כך.

הי"ר ד.צ. פנקס: אנו עובדים לדון בתקציב משרד הדתות. מחר, בסוף הישיבה, נחליט בדבר סדר הכנסת הצעות והצבעות.

הצעת תקציב משרד הדתות.

ב. רפטור: אני מציע להפחית את התקציב ב-70 אלף ל"י.

א. גרנות: אני מציע להפחית ב-15%, זאת אומרת 75 אלף ל"י.

י. רוקח: אני תומך בהצעתו של סר גרנות, אבל תקציב משרד הדתות הוא בעיקר לסעיף משכורת, ואם היתה הצעה להפחית ב-15%, זאת אומרת שיש בזה הפחתת משכורות. אם כך, כמה מצמצמים?

א. גרנות: על-ידי כך יהיה יתרון במספר האנשים.

א. ס. גניחובסקי: אם תתקבל הצעת חבר הכנסת גרנות בדבר הפחתה של 15%, יהיה משרד הדתות נאלץ לקבל הלוואות. אני מציע הוספות לתקציב.

לסעיף מועצות דתיות, סעיף משנה 811303, אני מציע להוסיף 70 אלף ל"י, כדי לקיים את החוק שהכנסת קבלה, בדבר השתתפות בשליש מן הסכום המוקצב למועצות הדתיות. לפי החשבון, ובכדי לקיים השתתפות הממשלה בשליש, יש צורך בסכום של 200 אלף ל"י, ומכיון שכאן כתוב 130 אלף ל"י, מוכרחים להוסיף 70 אלף ל"י.

שירותים דתיים בישובי העולים: - כאן חלה סעות גדולה. הסדור הוא בערך ב-200 ישובי עולים, ואם יפזרו את מחנות העולים - ישובים נוספים. זהו צורך של 300-350 אלף נפש. האם הממשלה חושבת שצבור גדול זה, המורכב ברובו מיהודים דתיים, אינו זקוק לתוספת של 80 אלף ל"י כפי שאני מציע? להתקנת מקוואות בישובי העולים הוקצבו 25 אלף ל"י, ואין להעלות על הדעת שהדבר יבוצע. העניין אינו סובל דחייה; האנשים הם ברובם דתיים, ויש הכרח להקים זאת מיד, וב-25 אלף ל"י אין אפשרות לבצע את ההוצאה. לכן אני מציע להוסיף בסעיף זה 95 אלף ל"י, כדי שיהיו בסך-הכל 120 אלף ל"י לסיפוק הצרכים הדתיים. אותו דבר לגבי התקנת בתי-כנסת. כאן אני מציע להוסיף 30 אלף ל"י. לתמיכה בישיבות יש כאן סכום של 50 אלף ל"י.

י. רוקח: מדוע עניין זה אינו עובר למשרד החינוך?

א. ס. גניחובסקי: אני מציע להוסיף 25 אלף ל"י באופן מיוחד, לעולים החדשים מאוצות המזרח הבאים לארץ ואין להם שום אפשרות של חינוך תורני, אם לא נקים עבורו כמה וכמה מוסדות למטרה זו.

א. בן-אליעזר: אני נוטה להסכים לתוספת בכל סעיף שהוא בתקציב, באם נצליח על ידי כך לבטל את המשרד הזה ולהעבירו בתור מחלקה למשרד הפנים. בעשותנו כן נצליח: (א) למלא את חובותינו כלפי צרכי הדת; (ב) לא לעשות קריקטורה מן הדת, כי זהו דבר רציני מאד, ואינני יודע מה מוסיף משרד הדתות לדת.

הי"ר ד.צ. פנקס: ברצוני להעיר דוקא בעניין הנוגע למוטלמים. 26 אלף ל"י הוקצבו למטרה זו. לפי ידיעות שנמסרו לי, אין בזה שום סיפוק הצרכים החשובים שלהם. יש בארץ כ-120 אלף מוטלמים. באופן יחסי למספר, אם הקצו לנוצרים 15 אלף ל"י, הרי למוטלמים היה צריך להקציב סכום יותר גדול. המוטלמים מתחילים להתארגן

היו"ר ד.צ. פנקס:

בעניני הסידורים העדתיים שלהם, והסכום הנזכר אינו מתאים לסיפוק הצרכים; עלינו להכיר בצד הזה ובתביעותיו, אבל אינני יכול להגיד בדיוק כמה יש להוסיף.

בנוגע להקדשות; הרי זהו ענין של הכנסה, ומדוע איפוא הוא כתוב כאן? דבר זה הוא דוקא לא לטובתם.

א. גרנות: רוב ההקדשות אינן בטוח ישראל.

י. רוקח: התקציב בכללו גדל בשליש, ורוב הסעיפים גם כן גדלו בשליש. סעיף זה גדל ב-12%, ואני חושב שצריך לתקן כאן משהו. לא אומר שיש להגדיל את הסעיף באותה מידה שדרש חבר הכנסת גניחובסקי, אבל זהו התקציב היחיד העומד בשפל המדרגה לבני כל יתר התקציבים.

שר האוצר א. קפלן: אתחיל בענין המוטלמים. בשנה שעברה הוצאנו בענין זה בסך-הכל 23 אלף ל"י, והשנה אנחנו מציעים 26 אלף ל"י. אני מצטרף לדעה, שיש לתקן כעת את המצב בקשר לווק"ף. צריך לתת להם אפשרות להתארגן, ולנהל את הענין, ואז יהיו אולי מעונינים להוציא יותר כסף. זוהי תוספת להכנסות הווק"ף, והם יקבלו זאת נוסף להכנסות הללו.

בשנה שעברה הוציאו המועצות הדתיות, סך 121 אלף ל"י.

י. רוקח: הם לא שלמו.

שר האוצר א. קפלן: השנה הציע לנו משרד הדתות סכום של 150 אלף ל"י למטרה זו ואמרנו להם שאנחנו מסכימים להכניס 130 אלף ל"י לתקציב, ואם יתברר שהסכום אינו מספיק והרזרבה אינה מספיקה, נמציא להם עד שלישי מן הסכום מתוך הרזרבה הכללית, בהתאם לחוק שנתקבל במדינה.

בקשר למקוואות הציע משרד הדתות אותו הסכום של 120 אלף ל"י, שדבר עליו חבר הכנסת גניחובסקי. בשעת מסא-וסתן עם משרד הדתות, הצעתי לעזוב את הסיטה הנהוגה עד כה בקשר לבנין מקוואות, ובאמרנו מקוואות הכוונה היא גם לבנינים. דעתי היא, שלא צריך לעשות את הדבר בצורת מתנות, כי אם כל נקודה - ואפילו נקודה חלשה - תהיה אחראית לתשלום. אמרתי לרב מייסון שאם יתברר שיש צורך, אני מוכן להסתמס גם בכספי תקציב הפיתוח, ואתן להם 100 אלף ל"י. כסף זה ישמש לבטחון, ואם הם לא יוכלו לשלם זאת - יעשו את הדבר מכספי תקציב הפיתוח; זאת אומרת: 25%, 20%, אבל צריך לעשות זאת בפול אחד. אינני חושב להתערב בדבר המקומות בהם יבנו מקווה; בזה יטפל משרד הדתות, אבל כאשר מחליטים לעשות - יש לעשות זאת כמו עניני צבור אחרים.

א. גרנות: מדוע לא לצרף זאת לרשויות המקומיות?

שר האוצר א. קפלן: מדובר בעיקר על נקודות וכפרים קטנים שהוקמו, כמו ספקימים סם בית-ספר או צרכניה, יעשו גם את הדבר הזה, וידעו תושבי המקום שגם הם צריכים לקחת חלק בדבר.

אני שמח מאד לטפוע, שחברי הועדה מציעים להגדיל את התקציב אפילו יותר ממה שהמשרד בעצמו דרש. המשרד אמנם דרש הרבה יותר, אבל לדברים אחרים. סעיף זה נידון באריכות סרובה,

שר האוצר א. קפלן:

והסכום הזה - 500 אלף ל"י - היה הסכום שהוצע לשם פשרה עם נציגי משרד הדתות.

הצעת תקציב משרד החוץ

היו"ר ד.צ. פנקס: בתקציב משרד החוץ ישנה הגדלה בסכום של 247 אלף ל"י. את מספר העובדים הנוספים קבלנו ברשימה ששר האוצר הגיש לנו אתמול או שלשום, ועתה עלינו לשטוע את הצעות חברי הועדה.

ב. רפטור: אני מציע להפחית 270 אלף ל"י.

א. גרנות: אני מציע להקטין את התקציב ב-10%.

י. בדר: אני חושב שסכום של 600 אלף ל"י לכל המשרד הזה, הוא קצת יותר מדי טובים.

י. רוקח: במקום 162 עובדים בשנה שעברה, אנחנו מוצאים כעת בסעיף 09101 - 275 עובדים. שאלתי היא, כיצד גדל מספר העובדים ב-50%, ודבר זה אינו כולל צירוף.

בסעיף-משה משכורת של המחלקה המדינית, גם-כן ישנה הוספה של 25%. במקום 40 עובדים, יש כעת 50.

א. גרנות: בשנה שעברה לא ניתן מספר העובדים בצירוף ובקונסוליות, והשנה - כן ניתן; מה פירוש הדבר, והאם זוהי הפעם הראשונה?

שר האוצר א. קפלן: זו הפעם הראשונה.

י. רוקח: בעמוד 35, בסעיף 97, היה בשנה שעברה סכום של 38.500 אלף ל"י, רזרבה לצירוף חדשות. עכשיו יש נוסף על כך, סכום של 75 אלף ל"י.

היו"ר ד.צ. פנקס: 38 אלף ל"י נכנסו כבר לתקציב הקיים.

א. ס. גניחובסקי: בתקציב זה אני רואה משהו חדש שאינו נמצא בשום תקציב, והוא ביטוח סוציאלי של עובדים סקוטניים. מה פירוש הדבר?

שר האוצר א. קפלן: בדרך כלל אין למשרדים אחרים עובדים בחוץ-לארץ. הכוונה היא לעובדים סקוטניים הנמצאים בחוץ-לארץ. ודבר זה יופיע כעת בעוד כמה סעיפים.

סר זבגי: בצרפת למשל, חייב כל מוסד לשלם את התוספות הללו, נוסף למשכורתו של כל עובד.

א. ס. גניחובסקי: בעמוד 34 מדובר על עובדים ישראליים ועובדים סקוטניים; למה הדבר מכוון?

שר האוצר א. קפלן:

כאשר מדובר על עובדים מקומיים, הכוונה יכולה להיות גם ללא-יהודים, כמו נהגים, מסיקים וכדומה, ויכול להיות ביניהם גם יהודי שאיננו ישראלי, כי-אם תושב חוץ-לארץ. בדרך כלל, מלבד מעבודות סכניות, העובדים שלנו הם יהודים, אבל לא כולם נתינים ישראליים. הביטוח הסוציאלי, הוא בהתאם לחוקי אותה הארץ בה הם נמצאים.

א. ס. גניחובסקי:

אומרים שבצירויות שלנו יש חיי מותרות, ואני רוצה לשאול בקשר לכך, אם ישנו פיקוח של האוצר על הדבר, ומי מפקח. האם כל זה תלוי רק במסדר החוץ?

א. בן-אליעזר:

אני מניח שעוד נדון על כל סעיף וסעיף. במסך השנה האחרונה, בקרתי בצירויות רבות של מדינתנו. במסך השנה, אינני חושב שנפתחו צירויות רבות או משרדים של משרד החוץ בארצות חדשות. נפתחו בסך-הכל, אולי שתי צירויות, באוסטרליה למשל. בכל-אופן אני רואה פה דוגמה לצירויות חדשות, וזה סכוון להודו, פרס וארצות סקנדינביות. אם נקח את הסכום שהוקצב להם, הרי הגדלת התקציב למסרה זו היא בסכום של 176 אלף ל"י. מה היא התוספת לקונסוליות הקיימות, בסכום של 100 אלף ל"י לשנה? אני מצביע על נקודה זו, שהיא כל-כך בולטת מתוך הסכום הנתון.

א. טננות:

אני הצעתי קודם, להפחית את התקציב ב-150 אלף ל"י, ואני רוצה לעמוד בקצרה על ענין זה - בזבז ומוותרות בצירויות. בסוף השנה שעברה בקרתי בארבע ארצות ובשלט מהן יש צירויות שלנו, אשר דברתי עם הנספחים שם על המצב. אני מוכרח לציין שהם רחוקים מבזבז כרחוק מזרח ממערב. אני יודע שגם כלונדון, גם בפריז וגם ברומא, הוסיפו הצירים שלנו מכספם הם; זוהי עובדה. לד"ר עליאש הסנוח לא היתה אפילו דירה נאה, וצירינו לא יכלו לערוך מסיבות, כפי שרגילים לעשות - וביחוד ברומא שהצירויות בה הן עשירות מאד.

הצירורים על בזבז הם דיבורים בעלמא, ואין להם כל שחר. אינני יודע מה המצב בארצות-הברית; הייתי שם לפני שנה וחצי, אבל יש דברים שאין יכולים לומר אותם.

א. בן-אליעזר:

אני רוצה לשאול מה היה הגורם ששר האוצר או משרד החוץ הצליחו לקצץ בתקציב של משרדים ידועים בארצות מסוימות, לעומת השנה שעברה. האם לא הוציאו את כל הכסף שקבלו אז? אני מתכוון ליוהניסבורג, בריסל ומקומות אחרות; מהו הגורם להפחתה זו?

שר האוצר א. קפלן:

אפשר להחליט מה שמחליטים, אבל מתוך תשומת-לב מסויימת. בדברי בכנסת אסרתי, שלנו יש האימפורט שלנו והנציגויות שלנו. אתם יכולים להתייחס אליהם בזלזול, אבל כל אחד יודע מהו דבר הנציגויות שלנו לקהילות המקומיות, ולעמדתן במדינות האלה. במה יכולה להתבטא בקורת כלפי נציגינו? לדוגמא אזכיר את סר גינוסר, אשר התלוננו בקטר אליו, שאינו מקבל אורחים לסעודה בכלי כסף, וכי יש לו דירה קטנה. זהו סוג הטענות המופנות כלפי צירי-הבר. בניו-יורק למשל, אמרו כמה יהודים שאינם יכולים לסבול את המצב הקיים, והם סידרו דירה מתאימה לצירות, כי הם אמרו שאין זה עסקנו בלבד, רכיש הצירות מהווה שלד לציבור היהודי במקום.

אם נשורה את ההצטרפות שלנו לצירויות אחרות במדינות אחרות, בדיוק כמו שיש תלונות על בזבז - שמעתי יותר תלונות על קטנות. אני טוען לפעמים בפני שר החוץ, שאינני יכולים לפתוח צירויות נוספות. בפרטוריה למשל, היה ספק אם לפתוח צירות או לסנות קונסול. הלחץ העצום בא מצד הקהילה העברית במקום, טענה כי הדבר הכרחי למעמדה במקום. במידה שיש לנו צירים טובים, הם תופסים מקום

שר האוצר א. קפלן:

נכבד מאוד בחיי הקהילה היהודית כאותו מקום בו הם נמצאים, ולפעמים הם מסלאים תפקיד יותר ציוני מאשר החברים המקומיים.

א. בן-אליעזר: הם יוצרים גם "קטנים" עצומים.

שר האוצר א. קפלן: לסאלת ההגדלה בסכום של 100 אלף ל"י. יש לזכור כי בשנה הראשונה היו גם הוצאות של הטקעות. הסכום שלפנינו מורכב מסני מיני הוצאות: הוצאות שותפות. והוצאות הטקעה. במוסקבה למשל, הורר הקורס של הרובל ב-30%, והם סוכנים להוריד עוד יותר. זהו בעצם מס על זרים; דבר זה אינו נקבע בסוק, אלא כל מחיר שהם רוצים. במוסקבה בלבד, התוספת היא בסך 30 אלף ל"י.

א. בן-אליעזר: בניגוד לדעת שר האוצר על הגדלת המטבע, הנה בבואנוס-איירס למשל, סטם יטנה הפהרת ערך המטבע, ברל-זאת יטנה הוספה.

שר האוצר א. קפלן: אנחנו נמצאים במצב קשה. איפיו יכולים לקנות רובלים בסוק החפסי, אבל גם איננו יכולים לקנות פיזות בסוק החפסי. למעשה, עד לפני זמן קצר, יטב צור באורוגוואי, ובבואנוס-איירס כמעט ולא היה כלום. כעת הולכים ומעבירים את מרכז הכובד לארגנטינה, גם לרגלי ההסכם המסחרי, וגם לרגלי סיבות אחרות. אני יכול להסביר את הקווים בכללותם, אבל על פרטים אין לי מוטב.

אנחנו צריכים להחליט פעם, ודוקא מסום טאנחנו מדינה קטנה, בנוגע למספר האנשים. הציריות שלנו הולכות ומתרחבות; מוסיפים ציריות חדשות; הרוסים למשל, מינו לארץ נציב מסחרי, למרות שהיקף המסחר שלנו אתם הוא קטן מאוד. הארץ שלנו, במובן זה, היא כאילו בטבור העולם.

היטיבה ננעלה בטעה 23,00
